

Publikacija: Vodič kako funkcionišu predsednički izbori u Americi

Autor: Jovan Babić, istraživač Centra za stratešku analizu

Beograd, 2024

Vodič kako funkcionišu predsednički izbori u Americi

Predsednički izbori u Americi su postali svetska atrakcija a jedan od glavnih razloga je taj što taj izbor amerikanaca utiče na ceo svet, jer svaki predsednik ima drugačiju spoljnu politiku. Ne samo da mnogi ljudi van amerike prate te izbore, već i mnoge neprijateljske države su pokušale da utiču na ishod izbora a najpopularniji skandal su bili ruski botovi na društvenim mrežama. Ruski botovi su pokušali da utiču na mišljanje građana Amerike, samim tim i na to za koga će oni glasati.

Ali da vidimo kako izbori za predsednika Amerike funkcionišu.

Ko može da bude predsednik Amerike?

Ustav Sjedinjenih Država, Član 2. stav 1. kaže da osoba može da služi kao predsednik ali mora da ispuni sledeće uslove:

1. Mora da bude rođeni državljanin Sjedinjenih Država ili imati roditelje koji su bili američki građani u vreme njegovog rođenja.
2. Mora da ima najmanje 35 godina i da ima prebivalište u Sjedinjenim Državama najmanje 14 godina u periodu pre nego što preuzme predsedničku funkciju. Ovo ne mora biti neprekidan period, ali kandidat mora dokazati da je bio stanovnik SAD u tom vremenskom okviru.

Datum kada se održavaju izbori

Predsednički izbori u Americi se održavaju na 4 godine i izbori koji će se održati će biti 60-ti izbori, dok će se birati 47 predsednik. Ova razlika nastaje jer su neki predsednici bili više puta birani na izborima, Franklin Delano Ruzvelt je biran 4 puta 1932., 1936., 1940. i 1944. godine. Takođe, on je jedini predsednik koji je biran više od 2 puta, posle Ruzveltove smrti, usvojen je 22. amandman na Ustav SAD 1951. godine, kojim je ograničeno da predsednici mogu biti birani na najviše dva mandata.

Američki predsednički izbori se održavaju prvog utorka nakon prvog ponedeljka u novembru. A ovaj datum je izabran iz nekoliko istorijskih i praktičnih razloga. Ova odluka datira iz vremena kada je život bio vrlo različit, a mnogi od tih razloga i danas igraju ulogu u očuvanju tradicije. Neki od razloga zašto baš prvi utorak u novembru:

1. Sezonski i poljoprivredni razlozi

U 19. veku, većina Amerikanaca se bavila poljoprivredom, pa je vreme održavanja izbora moralo biti prilagođeno sezonskim radovima. Novembar je bio idealan mesec jer je tada poljoprivredna

sezona bila završena, a vremenski uslovi još uvek nisu bili suviše oštri. Ovo je omogućilo poljoprivrednicima, koji su činili veliki deo stanovništva, da putuju do glasačkih mesta.

2. Dan odmora - nedelja

Nedelja je tradicionalno dan odmora i crkve za većinu Amerikanaca. Zbog verskih razloga, nije bilo prikladno da se izbori održavaju u nedelju. Takođe, u 19. veku mnogi su morali da putuju dan ili dva da bi stigli do glasačkih mesta, pa bi to putovanje započeli u ponedeljak. Da bi se omogućilo vreme za put, ali i da bi se izbegao sukob sa verskim obavezama, utorak je postao logičan izbor.

3. Trgovinski dan - sreda

Sreda je u mnogim ruralnim zajednicama bila rezervisana za trgovačke aktivnosti (dan pijace). Da bi se izbeglo narušavanje ovih ekonomskih aktivnosti, izbori nisu održavani u sredu, čime je utorak postao idealan dan.

4. Zašto posle prvog ponedeljka?

Izbori su postavljeni posle prvog ponedeljka da bi se osiguralo da nikada ne padnu 1. novembra. Prvi novembar je važan dan za mnoge crkvene praznike, kao što je Svi sveti u katoličkoj crkvi, a taj datum je takođe period kada su mnogi trgovci računali svoje mesečne bilanse. Izbegavanje 1. novembra osiguralo je da se izbori ne preklapaju sa ovim verskim i ekonomskim obavezama.

5. Stabilnost i kontinuitet

Ovaj kalendar je postao uobičajen i pružio stabilan okvir za održavanje izbora svake četiri godine. Iako su se društvene i tehnološke okolnosti promenile, tradicija je zadržana jer omogućava kontinuiranost i predvidljivost u političkom sistemu.

Ujedno, možemo videti da su izbori za predsednika veoma stabilni I da se uveodržavaju na 4 godine, za razliku od drugih država gde često dolazi do prevremenih izbora. U slučaju da dođe do smrti predsednika, odmah potpredsednik preuzima njegovu funkciju I nastavlja da vodi državu.

Kako funkcionišu izbori

Izbori funkcionišu po principu „Elektorskog koledža“, ovakav način glasanja se razlikuje od pluralnog sistema (pobednik osvaja najviše glasova), na koji smo navikli. Elektorski koledž se odlikuje time da postoji ukupno 538 elektorskih glasova od kojih pobednik mora da ima apsolutnu većinu, 50% + 1 glas, a to je 270 elektorskih glasova. Pošto je Amerika federacija i sastoji se od 50 saveznih država, te svaka država ima pravo na određeni broj elektorskih glasova. Elektorski glasovi se dodeljuju svakoj državi i to na osnovu broja senatora i predstavnika koliko imaju u kongresu. Svaka od 50 saveznih država ima 2 senatora u senatu, dok se broj predstavnika u predstavničkom domu određuje posle popisa stanovništva, a proporcionalan je broju stanovnika u toj državi. Zapravo, svaki predstavnik zastupa određeni kongresni distrikt, tako da svaka savezna

država može da ima najmanje jednog predstavnika i 2 senatora, a to znači da svaka država ima minimum 3 elektorska glasa, ma kolika ona bila. Trenutno najviše elektorskih glasova ima Kalifornija i to 54 (2 senatora i 52 predstavnika) a ima više država koje imaju 3 elektorska glasa.

Kada neki kandidat za predsednika pobedi u određenoj saveznoj državi on nosi sve elektorske glasove te države ("winner-takes-all" sistem). Postoje izuzeci a to su Nebraska i Mejn, i njihov sistem se zove **distriktni sistem**. Svaka od ovih država deli svoje elektorske glasove prema rezultatima glasanja u pojedinačnim kongresnim distriktima. Jedan elektorski glas se dodeljuje pobjedniku u svakom kongresnom distriktu. Preostala dva elektorska glasa (koji odgovaraju broju senatora svake države) idu kandidatu koji dobije najviše glasova na nivou cele države.

Mejn ima 2 glasa koji se dodeljuju pobjedniku na nivou cele država i 2 glasa za svaki distrikt pojedinačno.

Nebraska ima 2 glasa koji se dodeljuju pobjedniku na nivou cele država i 3 glasa za svaki distrikt pojedinačno.

Ukupan broj elektora u SAD je 538, što je jednako broju članova u Kongresu (435 članova Predstavničkog doma + 100 senatora) plus 3 elektorska glasa koji su dodeljeni Vašingtonu, Washington D.C. na osnovu 23. amandmana.

Šta se dešava kada niko nema 270 glasova

Ako nijedan kandidat na predsedničkim izborima u Sjedinjenim Američkim Državama ne dobije 270 elektorskih glasova, što je potrebno za osvajanje predsedništva, proces izbora prelazi u Predstavnički dom Kongresa. Ovaj scenario se naziva izbor u Kongresu i događa se prema 12. amandmanu na Ustav.

Proces u slučaju nedostatka većine:

Odabir predsednika: U Predstavničkom domu, svaki član ima jedan glas, a izbor će se obaviti među kandidatima koji su osvojili najviše elektorskih glasova. Ako je više od dva kandidata osvojilo elektorske glasove, odabir se vrši između tri kandidata koji su dobili najviše glasova (u slučaju nerešenog rezultata 269–269 to bi i dalje bila samo dva, jer ne bi postojalo treće lice sa elektorskim glasovima).

Da bi kandidat za predsednika bio izabran, potrebno je da osvoji većinu glasova u Predstavničkom domu, koji ima 435 članova, to znači da je potrebna većina od 218 glasova da bi kandidat postao predsednik.

Izbor potpredsednika: Ako nijedan kandidat ne dobije većinu elektorskih glasova za potpredsednika, izbor potpredsednika će se održati u Senatu, gde svaki senator ima jedan glas. U tom slučaju, Senat bira između kandidata koji su dobili najviše elektorskih glasova za potpredsednika.

Ovo se već dešavalo u izborima za predsednika Amerika:

1800. godina: Thomas Jefferson i Aaron Burr su se izjednačili u broju elektorskih glasova, pa je Kongres izabrao Jeffersona.

1824. godina: John Quincy Adams je izabran u Kongresu nakon što nijedan kandidat nije osvojio većinu.

U slučaju da nije izabran novi predsednik do 20. januara, moguće je da izabrani potpredsednik postane vršioc dužnosti predsednika Amerike.

Ako nisu izabrani ni predsednik ni potpredsednik do 20. januara onda na mesto predsednika, kao vršilac dolazi sledeći na listi sukcesije a to je predsedavajući Doma. Čim se izabere predsednik ili potpredsednik on bi preuzeo poziciju od vršioca dužnosti.

Kontraverze ovakvog načina glasanja

Mnogi smatraju da ovakav način glasanja nije pošten, jer je moguće da pobedi onaj kandidat koji je dobio manje glasova, ali je sakupio više elektorskih glasova. Ovo je moguće jer broj elektorskih glasova nije proporcionalan broju stanovnika u svakoj saveznoj državi. Drugi razlog je jer se glasa u 50 država odvojeno, a onda je moguće da se desi da u određenim državama neki kandidat pobedi u toj državi sa ogromnom razlikom u glasovima, ali izgubi u drugim državama sa jako malom razlikom u glasovima. Zbog ogromne razlike u mestima na kojima je pobedio ima će više glasova ali će izgubiti jer nije dobio dovoljan broj glasova u ostalim državama i time nije sakupio dovoljan broj elektorskih glasova. **Više puta se dešavalo da pobedi kandidat koji je imao manje glasova građana a to je bilo: 1824., 1876., 1888., 2000., I 2016. godine.**

Sistem Elektorskog koledža (Electoral College) u SAD je rezultat kompromisa koji su tvorci Ustava SAD postigli tokom Ustavne konvencije 1787. godine. Postojale su brojne rasprave o najboljem načinu izbora predsednika, jer je bilo važno da se balansiraju interesi različitih država i građana u novonastaloj federaciji.

Razlozi za uvođenje elektorsko koledža su bili:

1. Balans između velikih i malih država, jer bi određene velike države mogle da odluče izbor predsednika, time bi male države, praktično, ostale bez prava glasa. Ujedno, to bi omogućilo najbrojnijoj religiji u Americi da konstantno utiče na ishod izbora, jer bi svojom podrškom mogla da uzdigne kandidata do pobeđe. To bi kasnije dovelo do dominacije te religije, jer bi im predsednici uvek izlazili u susret.

2. Strah od neznanja glasača, jer kada je nastao Elektorski koledž, pre 237 godina nije postojala masovna komunikacija kao sada, te je bilo teško doći do informacija o kandidatima za nacionalne izbore. Zato su birali elektore(svoje predstavnike) koji su bolje informisani o kandidatima i mogu da donesu bolju odluku.

3. Federalni sistem vlasti, jer su SAD osnovane kao federacija suverenih država, a ne kao jedinstvena nacija.

Pred Američkim političarima tog vremena ostajale su 2 opcije za izbor predsednika:

1. Direktno glasanje građana, opcija koju su neki podržavali, ali su se plašili dominacije većih država.

2. Predstavničko glasanja, izbor predsednika u Kongresu, ali to bi ugrozilo nezavisnost izvršne vlasti.

Pošto im se nije sviđala ni jedna od navedenih ideja, oni su to rešili kompromisom između te dve opcije a to je Elektorski koledž.

Način na koji se glasa na izborima za predsednika Amerike

Najvažnije je kako će proći samo glasanje. Pored ličnog glasanja, koje mi imamo u Srbiji, u Americi posotji više načina glasanja, koji samo glasanje čine fleksibilnijim i lakšim. Načini na koje može da se glasa u Americi su sledeći:

1. Glasanje putem odsutnog glasa (Absentee Ballot)

Ovaj tip glasanja omogućava biračima da glasaju bez prisustva na biračkom mestu na dan izbora. Birači koji su odsutni zbog različitih razloga (npr. putovanje, vojska, bolest) mogu zatražiti odsutni glasački listić. Birači zahtevaju glasački listić unapred, kada im se odobri i kada im stigne listić onda ga mogu popuniti i poslati ga poštom ili predati lično. Moraju predati ili poslati listić do dana glasanja. Svaka država zasebno određuje pravila i rokove.

2. Glasanje putem pošte (Mail-in Ballot)

Ovo je oblik glasanja u kojem birači dobijaju glasački listić putem pošte, popunjavaju ga i vraćaju poštom. Isto funkcioniše kao i kod odsutnog glasa, jedina je razlika što ovo omogućava svima da glasaju putem pošte, ma da u nekim državama se traži razlog zbog kojih se zahteva takav način glasanja.

Razlike između Absentee i Mail-in Ballot:

Absentee Ballot obično se koristi kada birač zna unapred da neće biti u svom izbornom okrugu na dan izbora i zahteva ga, dok je Mail-in Ballot često dostupan svima bez potrebe za opravdanjem.

3. Rano glasanje (Early Voting)

Rano glasanje omogućava biračima da glasaju lično pre zvaničnog izbornog dana. Rano glasanje obično se odvija u periodu od nekoliko nedelja pre izbornog dana. Birači mogu ići na određena mesta za rano glasanje u svojoj državi. Ti glasovi se čuvaju do kraja izbornog dana, tek onda se otvaraju i prebrojavaju.

4. Lično glasanje (In-Person Voting)

Ovo je tradicionalni oblik glasanja, gde birači odlaze na biračko mesto na dan izbora da bi glasali.

Ko su elektori

Stalno spominjemo elektore ali nismo objasnili ko su oni. **Elektori su pojedinci koji formalno glasaju za predsednika i potpredsednika Amerike u sistemu Elektorskog koledža.** Iako građani glasaju na predsedničkim izborima, oni zapravo glasaju za elektore, koji su zaduženi da kasnije daju svoj glas za predsedničkog kandidata.

Ko može da bude elektor

U američkom Ustavu je definisani sledeće: „nijedan senator, poslanik ili osoba koja obavlja funkciju od poverenja ili zarade u Sjedinjenim Američkim Državama ne može biti imenovana za elektora“.

Prvo je potrebno da se odaberu elektori

Elektore biraju političke stranke u svakoj državi pre predsedničkih izbora. Obično su elektori istaknuti članovi političke stranke ili osobe lojalne kandidatu stranke. Mogu to biti partijski lideri, lokalni zvaničnici ili dugogodišnji politički aktivisti itd.

Elektori su izabrani na državnim konvencijama političkih stranaka ili kroz druge procedure koje same stranke određuju.

Formalno glasanje

Nakon što građani glasaju na predsedničkim izborima (u novembru), izabrani elektori formalno glasaju u decembru. Njihovo glasanje se obavlja u državnim prestonicama, a rezultati se šalju Kongresu SAD, gde se zvanično broje u januaru. Elektori glasaju za predsednika i potpredsednika zasebno.

Posle izbora, prvog ponedeljka posle druge srede u decembru, elektori se okupljaju u glavnim gradovima svojih država, glasaju i zvanično biraju sledećeg predsednika Sjedinjenih Država.

Izabrani elektori mogu da glasaju I za kandidata koji nije pobedio u toj državi, ali se to skoro nikada ne dešava i oni se nazivaju "faithless"/neverni elektori.

Faithless/neverni elektori

Neverni elektori su oni koji odluče da glasaju za drugog kandidata ili se uopšte ne pojave na glasanju, uprkos tome što su se obavezali da će glasati za određenu osobu. Do sada je bilo ukupno 165 slučajeva nevernih elektora, od kojih je 90 bilo za izbor predsednika, dok je 75 bilo za izbor potpredsednika. Oni nikada nisu promenili ishod izbora, i skoro svi su glasali za kandidate trećih strana ili ne-kandidate, a nisu prebacivali svoju podršku na glavnog protivnika.

Bilo je 63 neverna elektora 1872. godine, kada je Horas Grili umro između dana izbora i sastanka Elektorskog koledža, ali Ulises S. Grant je već osvojio dovoljno glasova da dobije reizbor.

Tokom izbora 1836. godine, cela elektorska delegacija Virdžinije, od 23 člana, uzdržala se od glasanja za pobedničkog demokratskog potpredsedničkog kandidata Ričarda M. Džonsona. Gubitak podrške Virdžinije doveo je do toga da Džonson izgubi većinu za jedan elektorski glas,

zbog čega je potpredsednička trka prebačena u američki Senat na uslovne (kontingentne) izbore. Sami predsednički izbori nisu bili sporni, jer su birači Virdžinije glasali za demokratskog predsedničkog kandidata Martina Van Burena, kao što je obećano. Senat je ipak izabrao Džonsona za potpredsednika nakon partijskog glasanja.

Na izborima 2016. godine bilo je 10 elektora koji nisu glasali za kandidate za koje su se obavezali. Tri glasa su poništena prema zakonima o nevernim elektorima njihovih država, a elektori su naknadno glasali za obavezanog kandidata ili su zamenjeni nekim ko je to učinio. Preostalih 7 nevernih elektora uspelo je da glasa za drugog kandidata od onog za koga su se obavezali, od čega je Hilari Klinton izgubila 5 glasova, a Tramp 2. Svih sedam glasova preusmereno je na druge kandidate.

Elektori, kada budu izabrani, imaju slobodu da glasaju za bilo kog kandidata, prema federalnom zakonu. Međutim, 38 država i Distrikt Kolumbija imaju zakone koji zahtevaju od svojih elektora da glasaju za obavezanog kandidata, ali polovina od njih nema mehanizam za sprovođenje tih zakona, a sudovi su davali oprečna mišljenja u vezi sa ustavnošću tih propisa.

Tokom predsedničkih izbora 2020. godine nije bilo nevernih elektora.

Kako će se odvijati glasanje na predsedničkim izborima u 2024. godine

U ovom ciklusu glasanja izbori se održavaju 5 novembra 2024. godine, 11 decembra 2024. godine se potvrđuju elektori, 17 decembra 2024. godine elektori šalju svoje glasove u nacionalnu arhivu i predsedniku senata, 6 januara 2025. godine se održava zajednička sesija kongresa gde se prebrojavaju poslani glasovi, 20 januara 2025. godine je dan inauguracije kada predsednik I potpredsednik polažu zakletvu i preuzimaju upravljanje državom.

Kakva je procedura za glasače

1. Administrativno-tehnički deo pripreme za glasanje

1. Registracija glasača, pre nego što mogu glasati, građani se moraju registrovati kao birači. Većina država ima rokove za registraciju, i glasači moraju biti registrovani pre dana izbora. Neke države dozvoljavaju registraciju na sam dan izbora.

2. Provera biračkog mesta, glasači proveravaju gde im je određeno biračko mesto. Svako biračko mesto zavisi od adrese stanovanja.

3. Lični dokumenti, u nekim državama, glasači moraju doneti lične dokumente sa fotografijom da bi dokazali svoj identitet. U drugim državama to nije obavezno.

4. Dolazak na biračko mesto, koja su obično otvorena od 7 ili 8 sati ujutru i rade do 8 ili 9 sati uveče, ali to može varirati od države do države.

5. Provera identiteta na biračkom mestu, glasači se identifikuju (bilo ličnim dokumentima ili potpisom) i proverava se da li su registrovani.

6. Dobijanje glasačkog listića, koji glasač dobije nakon provere identiteta, tada dobija papirni ili elektronski glasački listić, zavisno od sistema koji država koristi.

2. Administrativno-tehnički načini glasanja

Postoje različiti načini glasanja, u zavisnosti od toga kako je opremljeno biračko mesto:

Papirni listići: Glasači zaokružuju ili popunjavaju krug pored imena svog kandidata na papirnom glasačkom listiću, koji se zatim ubacuje u glasačku kutiju ili skener.

Elektronske mašine: Na nekim mestima, koriste se elektronske glasačke mašine, gde glasači biraju kandidate na ekranu osetljivom na dodir ili koriste tastere da potvrde svoj izbor.

Optički skeneri: Glasački listići popunjeni rukom mogu biti ubačeni u uređaj koji ih skenira i automatski registrovati glas.

Upisivanje imena kandidata (write-in candidate) je način na koji birači mogu da izaberu za kog kandidata će glasati iako nije na glasačkom listiću. Jednostavno upiše ime osobe za koju će glasati i to je to. Ovim je omogućeno da svako može da bude izglasan za predsednika, a uticaj birokratske greške umanjen.

Postoje različiti zakoni koji regulišu kandidate na dopisivanje, u zavisnosti od toga da li je reč o saveznim ili lokalnim izborima, kao i da li su u pitanju primarni ili opšti izbori. Uobičajeno je da postoji prazno polje na glasačkom listiću sa objašnjenjem njegove namene, ukoliko je primenljivo. U pet američkih saveznih država ova praksa nije dozvoljena prema važećim zakonima. Izborne zakone donose svaka savezna država i Distrikt Kolumbija za svoje birače.

3. Verifikacija glasa

Provera listića: Pre nego što glasač završi, postoji mogućnost da proveri svoje izbore na ekranu ili pre pregleda papirnog listića kako bi se uverio da je sve pravilno zaokruženo.

Predaja glasa: Nakon provere, glasački listić se ubacuje u kutiju ili skener, gde se glas zvanično registruje.

4. Glasanje poštom i unapred

Ranije glasanje: U mnogim državama, glasači mogu glasati unapred, nekoliko dana ili čak nedelja pre zvaničnog dana izbora. To se dešava ili na biračkim mestima za rane izbore ili putem pošte.

Glasanje poštom: Glasači koji ne mogu ili ne žele da glasaju lično mogu poslati glasačke listiće poštom. Listić mora biti poslat i primljen pre ili na dan izbora, zavisno od pravila države.

5. Zatvaranje biračkih mesta

Zatvaranje biračkih mesta: Biračka mesta se zatvaraju uveče. Međutim, svi glasači koji se nalaze u redu u trenutku zatvaranja imaju pravo da glasaju, čak i ako čekaju još neko vreme.

Brojanje glasova: Nakon zatvaranja biračkih mesta, glasački listići se prebrojavaju. Na mestima sa elektronskim mašinama, rezultati mogu biti dostupni brže, dok na mestima sa papirnim listićima, brojanje može trajati duže.

7. Objava rezultata

Preliminarni rezultati: Prvi rezultati dolaze već nekoliko sati nakon zatvaranja biračkih mesta, obično u večernjim satima, kada se brojanje glasova privodi kraju.

Zvanični rezultati: Iako preliminarni rezultati mogu biti poznati u noći izbora, zvanični rezultati se objavljuju tek nakon što su svi glasovi (uključujući i glasove poštom) prebrojani.

8. Automatsko prebrojavanje glasova

Automatsko prebrojavanje glasova na izborima u Sjedinjenim Američkim Državama se obično sprovodi kada su rezultati izbora izuzetno tesni ili kada postoje posebni zahtevi zakona. Ovaj proces se aktivira kada razlika između dva kandidata ili opcije na glasanju ne premašuje određeni procenat ili broj glasova, zavisno od zakona svake države. Cilj je osigurati tačnost i poverenje u rezultate izbora, kao i da se izbegnu potencijalni problemi ili sporovi u vezi s ishodom. Svaka savezna država ima svoje zakone koji regulišu kada i kako se vrši automatsko prebrojavanje. Na primer, na Floridi, ako je razlika manja od 0,5%, automatsko prebrojavanje je obavezno. Pravila o automatskom prebrojavanju uključuju i način na koji se glasovi prebrojavaju, kao i rokove za završetak prebrojavanja.

Nakon što se završe izbori, glasački listići se prikupljaju i obrađuju uz pomoć različitih tehnologija (npr. elektronski, mašine za glasanje, skeneri). U zavisnosti od zakona, automatsko prebrojavanje može obuhvatiti sve glasačke listiće ili samo određene uzorke (npr. 5-10% glasova) za proveru tačnosti.

Proces prebrojavanja obično je javan i uključuje posmatrače iz različitih političkih stranaka i organizacija koje prate kako se glasovi prebrojavaju. Nakon što se prebrojavanje završi, rezultati se objavljuju i, ako je potrebno, može se sprovesti dodatno prebrojavanje ili pravni postupci ako jedna strana ne prihvati rezultate.

9. Potvrda glasova elektora

Potvrda glasova elektora 6. januara dešava se u Hali reprezentanata (House Chamber) u zgradi Kapitola. Tokom zajedničke sednice Kongresa, senatori i članovi Predstavničkog doma okupljaju se u ovoj prostoriji kako bi formalno prebrojali i potvrdili glasove elektora.

Sednicom predsedava potpredsednik SAD, koji je tada i predsedavajući Senata.

Svaka savezna država šalje svoje rezultate i imena elektora, a glasovi se iznose jedan po jedan. Članovi Kongresa mogu postaviti pitanja ili se protiviti rezultatima iz pojedinih država, ali takve primedbe moraju biti potpisane od strane članova oba doma da bi se razmatrale.

Nakon završetka prebrojavanja i rasprava, rezultati se formalno potvrđuju, čime se završava proces.

Ova ceremonija se tradicionalno održava u Hali reprezentanata, koja je značajna prostorija za donošenje važnih odluka u američkom zakonodavstvu.

10. Prihvatanje rezultata od strane kandidata i incident 6. januara 2021. godine

U Americi postoji tradicija da kandidat koji je izgubio trku na izborima čestita pobjedniku i kaže da njegov protivkandidat sada predstavlja Ameriku, te da će ga podržavati u vođenju državne politike. Tradicija nalaže da se poraz prihvati na civilizovan način, a eventualni problemi oko glasanja rešavaju se na sudu.

Ipak, pored te tradicije, dešavaju se i incidenti, poput onog od 6. januara 2021. godine, kada su Trampove pristalice probile barikade i ušle u zgradu Kongresa, pokušavajući da spreče potvrđivanje pobjede Džoa Bajdena. Zbog tog incidenta, senatori i potpredsednik Majk Pens bili su evakuisani u siguran deo zgrade, poznat kao podzemni bunker u Kongresu, gde ih je čuvala tajna služba. Nakon što je zgrada očišćena od demonstranata, Pens se vratio u Senat i završio proces potvrde Bajdenove pobjede, pokazavši da će Kongres poštovati ustavne procedure uprkos nasilju.

Samom upadu u Kongres prethodio je miting koji je Tramp održao ispred Kapitola, gde je pozvao Majka Pensa da odbije da potvrdi Bajdenovu pobjedu. Međutim, Pens je odbio da prekorači svoja ustavna ovlašćenja, ističući da nema pravo da jednostrano odbaci rezultate izbora.

Tokom tog incidenta ubijena je Ashli Babbitt, koja je pokušala da uđe u prostoriju koju su zabarikadirali pripadnici tajne službe i obezbeđenje Kongresa, jer su se u njoj nalazili senatori. Pošto nije bilo moguće dalje pomeranje senatora, morali su da zaustave ulazak demonstranata u prostoriju. U trenutku kada je Babbitt pokušala da se popne kroz polomljeni prozor na vratima, poručnik Majkl Bird, službenik policije Kapitola, ispalio je hitac koji ju je pogodio u vrat ili gornji deo grudni. Hitno je prebačena u bolnicu, ali je ubrzo preminula od zadobijenih povreda.

11. Prenos vlasti na novoizabranog predsednika

Ovaj period se još naziva tranzicija. On nije u potpunosti definisan jer tek 6. januara dobijamo zvanično potvrđenog predsednika. Ipak, često se dešava da kandidat koji je izgubio predsedničku trku prizna poraz, čime omogućava da tranzicija počne ranije. Nijedan kandidat nema obavezu da prizna poraz, tako da, formalno gledano, predsednik je potvrđen tek 6. januara. Mada, protokolom je predviđeno da GSA da ako se unutar pet dana od izbora ne utvrdi “jedini očigledno uspešan kandidat”, postizborna tranziciona pomoć se pruža na pravednoj osnovi svim preostalim “očigledno uspešnim kandidatima” dok ne bude utvrđen jedan očigledno uspešan kandidat.

Klasifikovani sažetak u vezi sa nacionalnom bezbednošću dostavlja se izabranom predsedniku što je pre moguće nakon izbora.

30 dana pre isteka mandata, GSA počinje sa podrškom odlazećem predsedniku i potpredsedniku, a podrška se nastavlja ukupno sedam meseci.

Iako je tranzicija vlasti obično mirna i organizovana, mogu se javiti sporovi, kao što se desilo 2000. godine kada je ishod izbora zavisio od prebrojavanja glasova na Floridi, ili 2020. godine kada je Donald Tramp odbio da prizna poraz.

Tokom ovog perioda, novoizabrani predsednik formira svoj tim, imenuje ključne savetnike i članove kabineta, i prima informacije iz poverljivih izveštaja obaveštajnih službi.

General Services Administration (GSA) odobrava resurse za tranziciju novoj administraciji (pristup prostorijama, sredstvima i informacijama).

Bez obzira na sporove, američki ustav i zakoni obezbeđuju da vlast mora preći na novoizabranog predsednika 20. januara.

12. Inauguracija 20. januara

Inauguracija predsednika održava se na stepeništu Kapitola, gde novoizabrani predsednik i potpredsednik polažu zakletvu. Zakletva je definisana u Američkom Ustavu i glasi: "Svečano se zaklinjem (ili potvrđujem) da ću verno izvršavati funkciju predsednika Sjedinjenih Američkih Država i da ću, koliko god najbolje mogu, čuvati, štiti i braniti Ustav Sjedinjenih Američkih Država". Popularna je slika gde predsednici drže ruku na Bibliji dok se zaklinju, ali ona nije obavezna za polaganje zakletve.

Zakletvu predsednik daje pred predsednikom Vrhovnog suda, a tada formalno preuzima dužnost.

Od trenutka polaganja zakletve (u podne po istočnom vremenu), novoizabrani predsednik postaje vrhovni komandant i preuzima sve ustavne ovlasti.

Na dan inauguracije, odlazeći predsednik i prva dama tradicionalno dočekuju naslednike u Beloj kući i prisustvuju ceremoniji inauguracije (mada postoje izuzeci).

Nakon toga, odlazeći predsednik napušta Vašington i novoizabrani predsednik zvanično ulazi u Belu kuću.